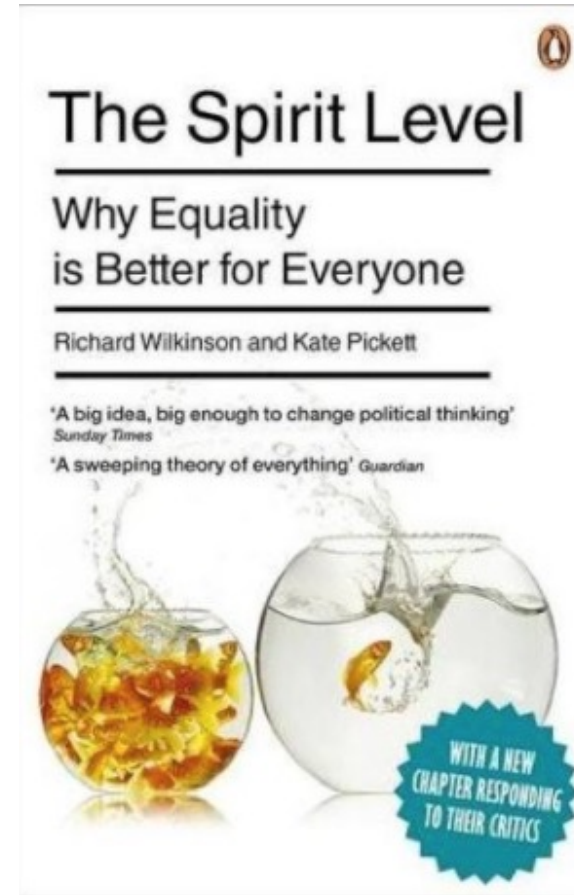

Chính sách Phát triển

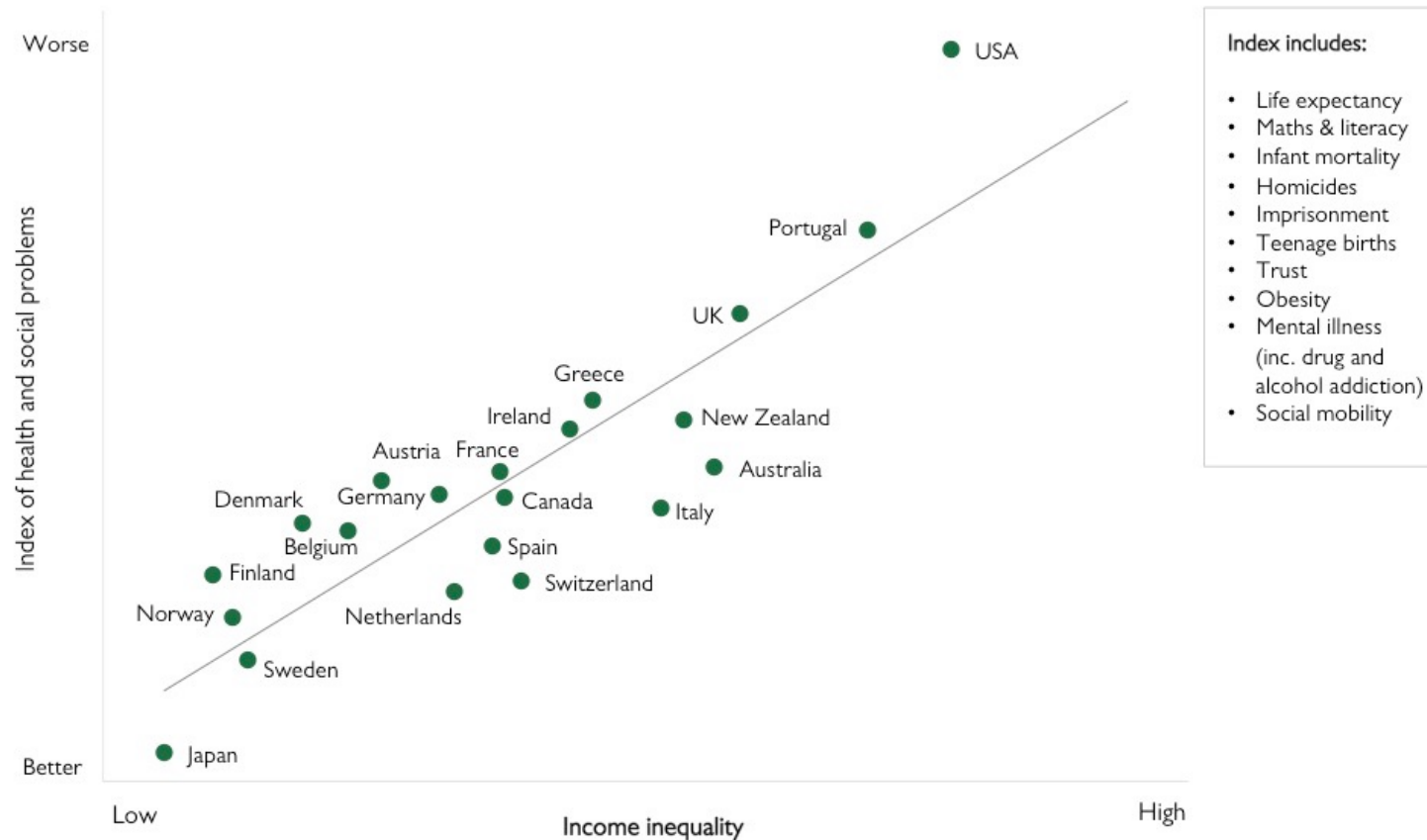
BẤT BÌNH ĐẲNG TRONG NƯỚC

Quyển sách The Spirit Level tác giả Richard Wilkinson và Kate Pickett (2009)

- Vì sao chúng ta phải quan tâm đến việc bất bình đẳng ngày càng tăng
- Bất bình đẳng có liên quan đến rất nhiều căn bệnh trong hệ thống y tế, giáo dục, tội phạm, lạm dụng chất gây nghiện, thanh thiếu niên và thai sản.
- Tác động của bất bình đẳng đối với sự tin tưởng, đoàn kết xã hội và tinh thần cộng dân

Vấn đề y tế ngày càng trầm trọng ở những nước giàu nhưng thiếu bình đẳng

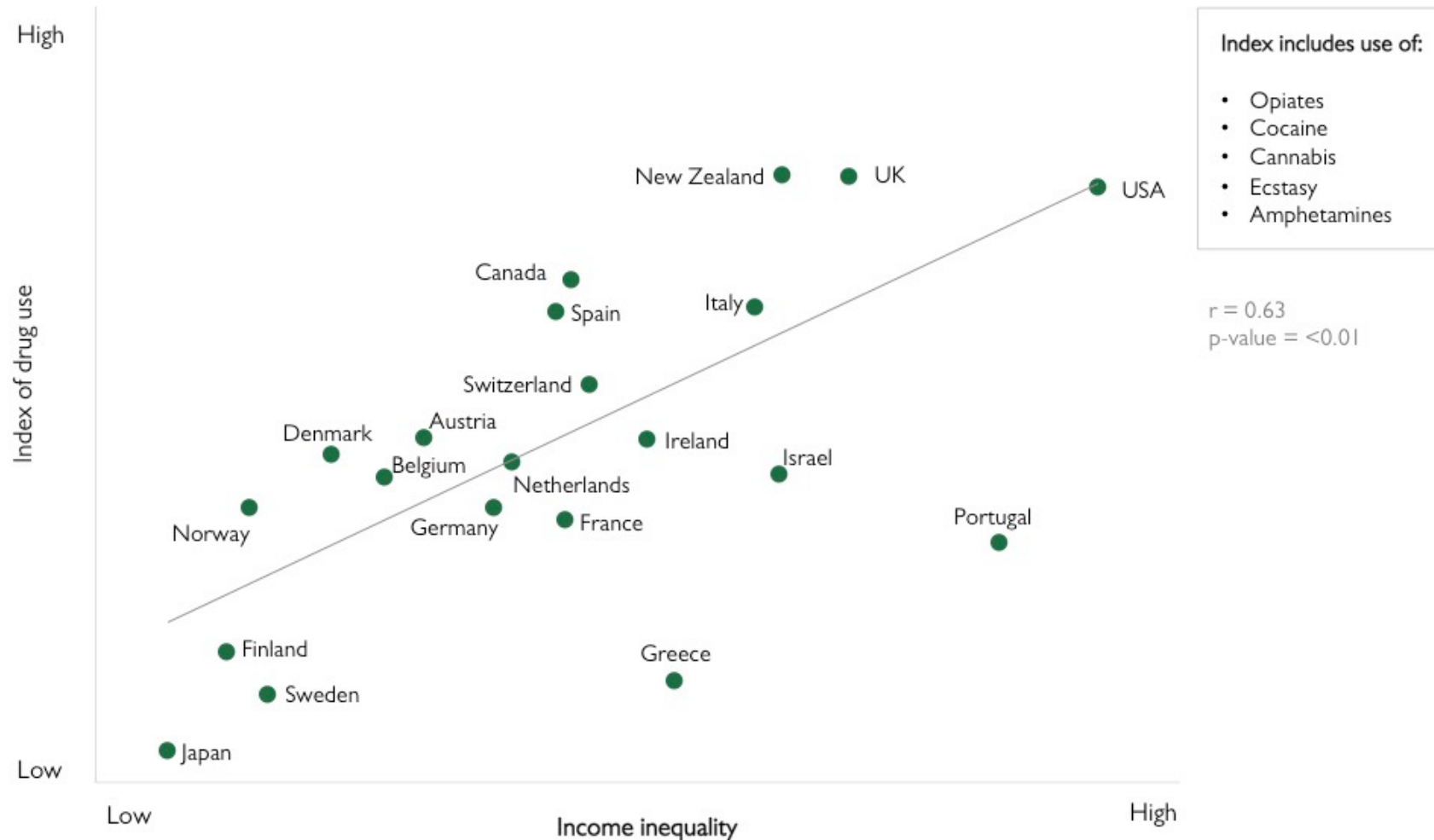
Source: Wilkinson & Pickett, *The Spirit Level* (2009)

Tỉ lệ bệnh tâm thần cao ở những nước giàu nhưng thiếu bình đẳng

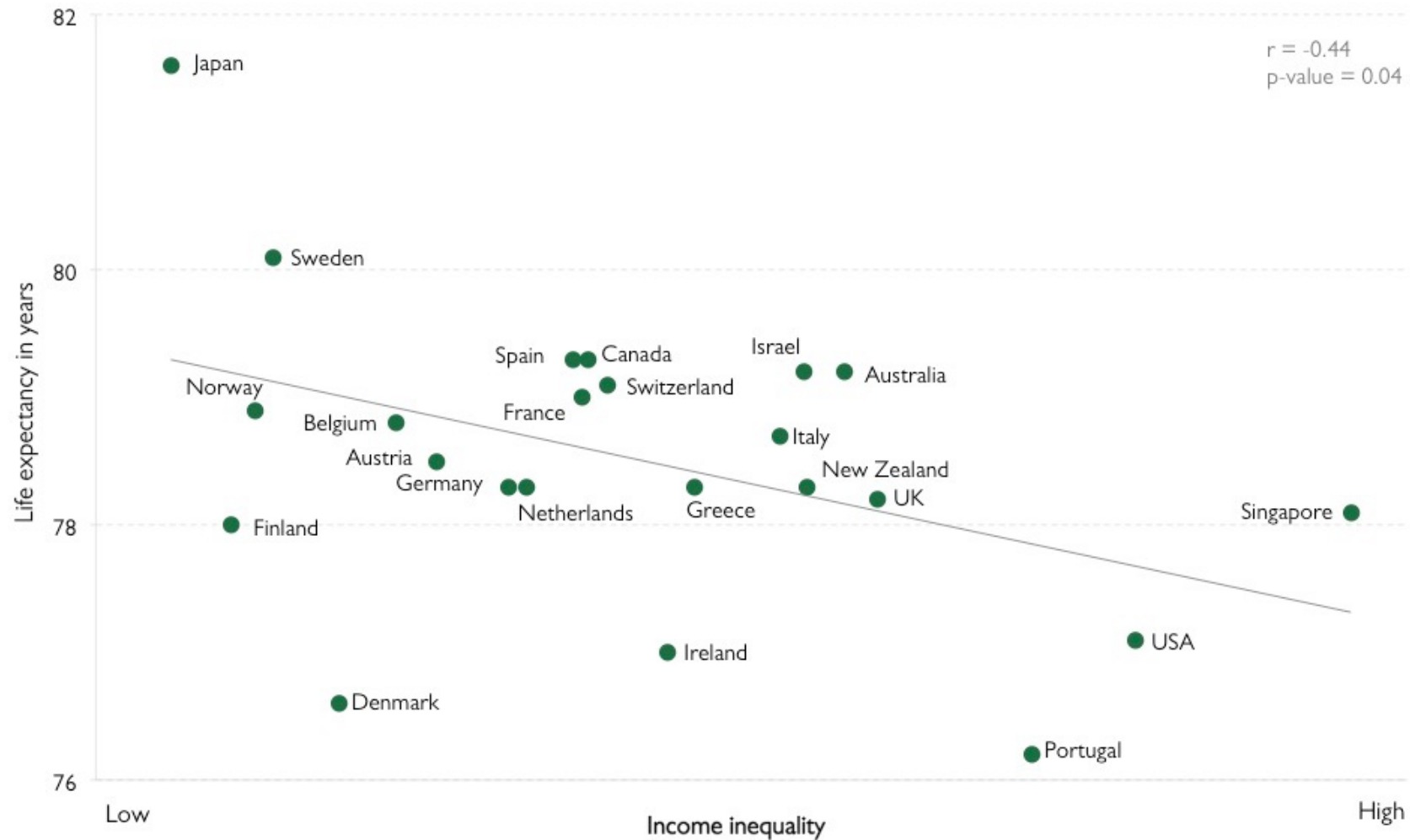
Source: Wilkinson & Pickett, *The Spirit Level* (2009)

Sử dụng các chất gây nghiện cũng phổ biến ở những nước giàu nhưng thiếu bình đẳng

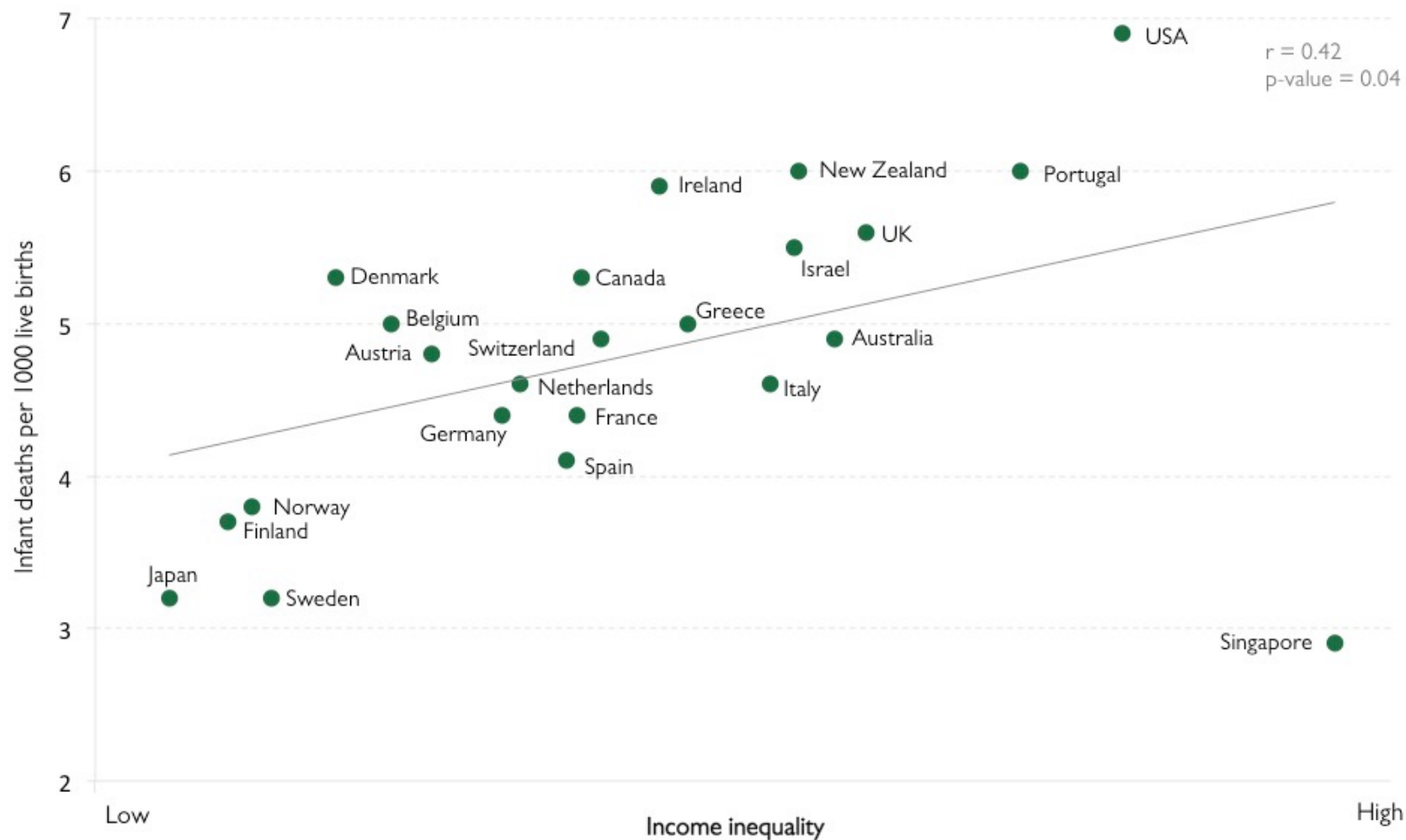

Source: Wilkinson & Pickett, *The Spirit Level* (2009)

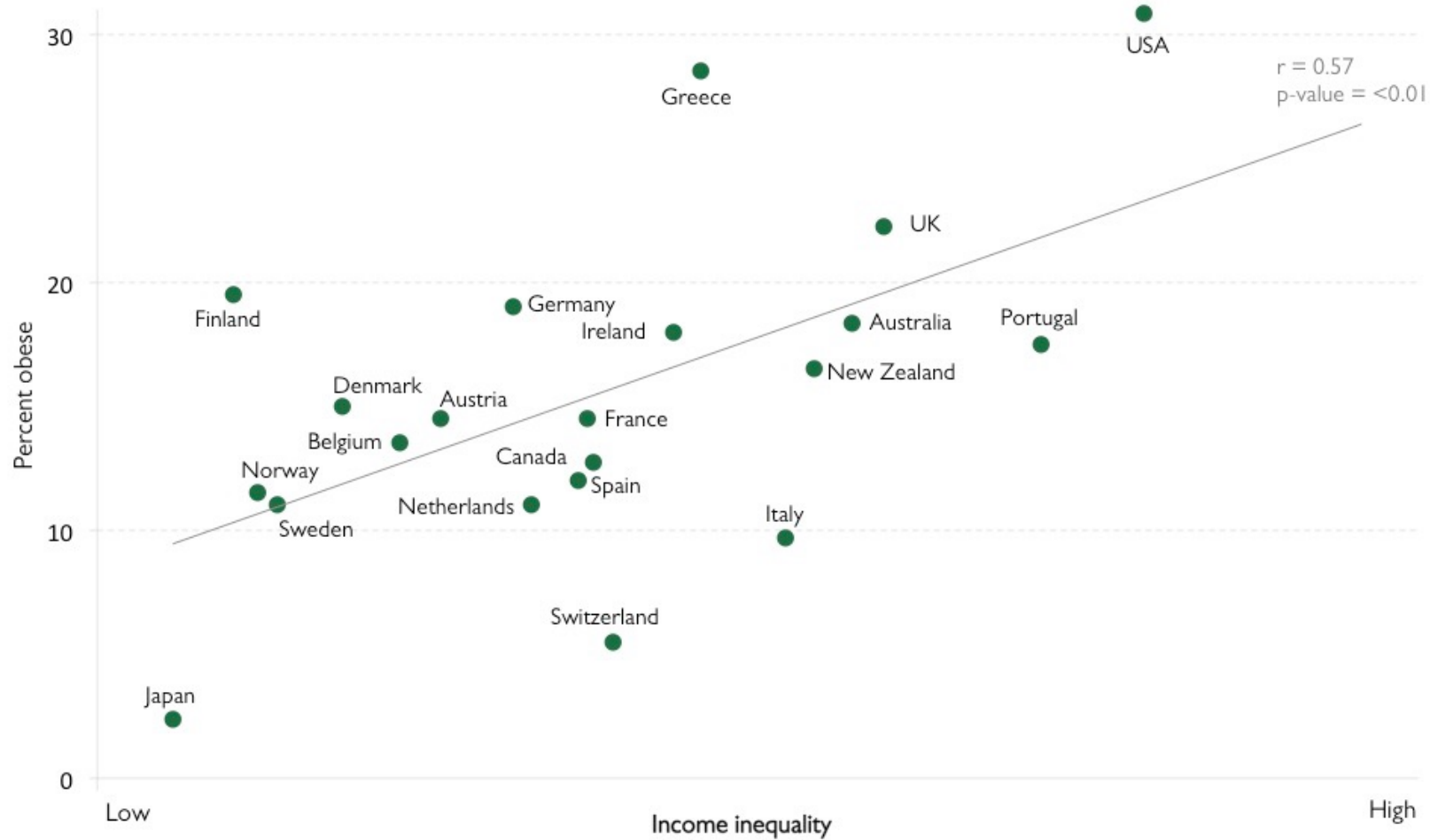
Tuổi thọ con người sẽ cao hơn ở những nước giàu và bình đẳng

Tỉ lệ tử vong sơ sinh cao hơn ở nước giàu nhưng thiếu bình đẳng

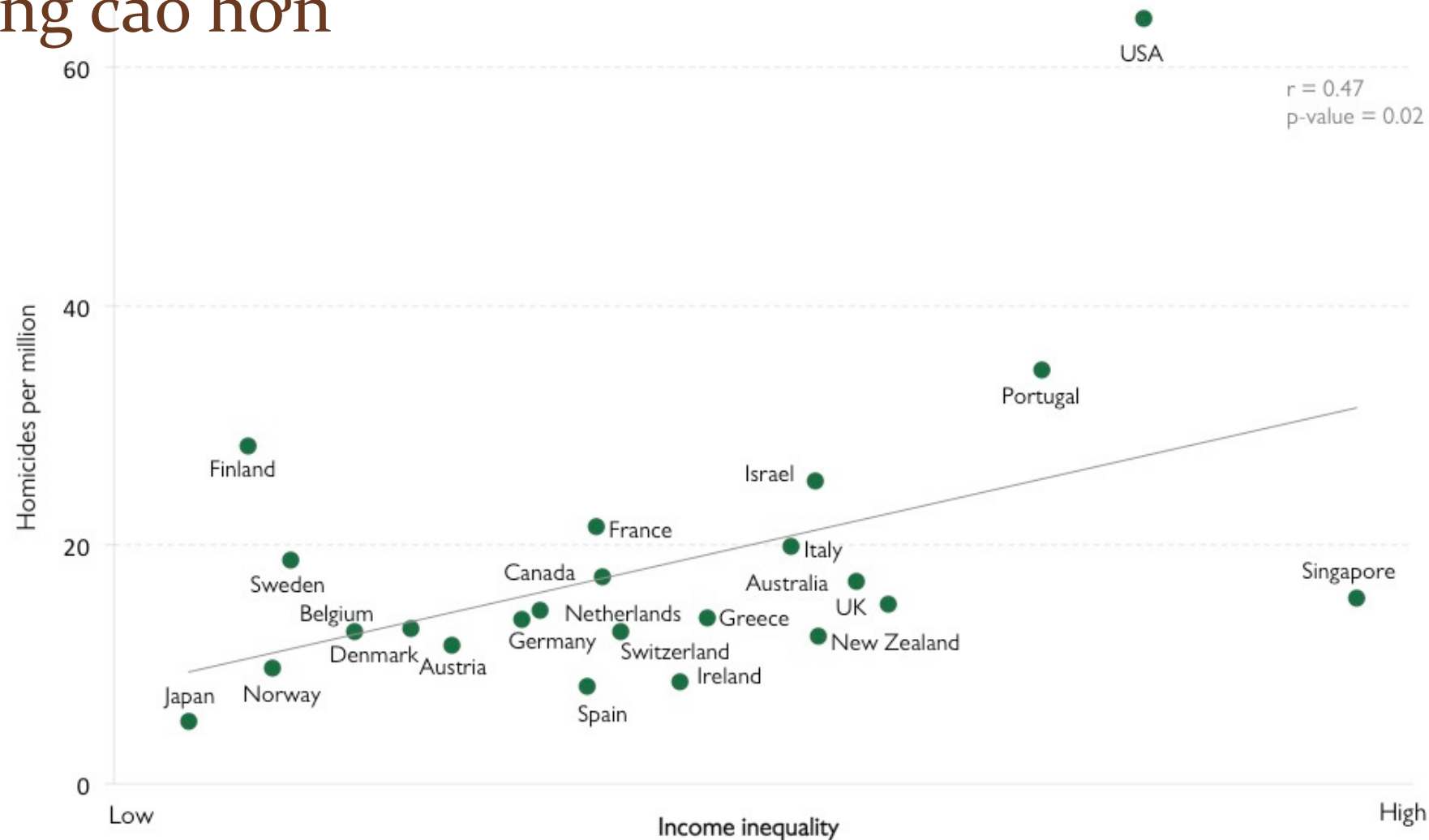
Tỉ lệ người béo phì ở nước giàu nhưng thiếu bình đẳng cũng cao hơn

Trẻ em có thành tích học tập tốt hơn ở nước giàu và bình đẳng

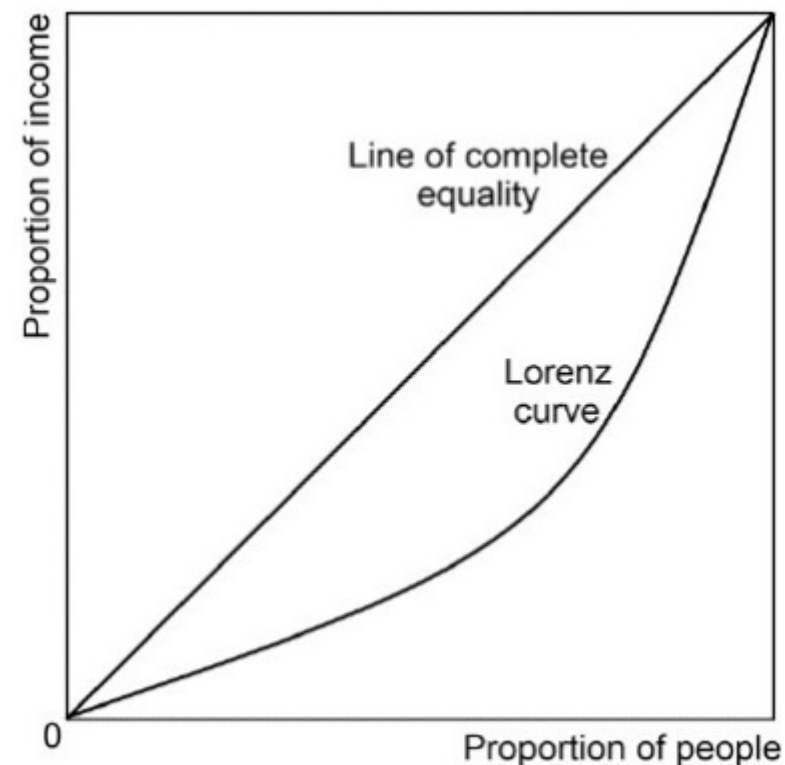

Tỉ lệ giết người ở các nước giàu nhưng thiếu bình đẳng cao hơn

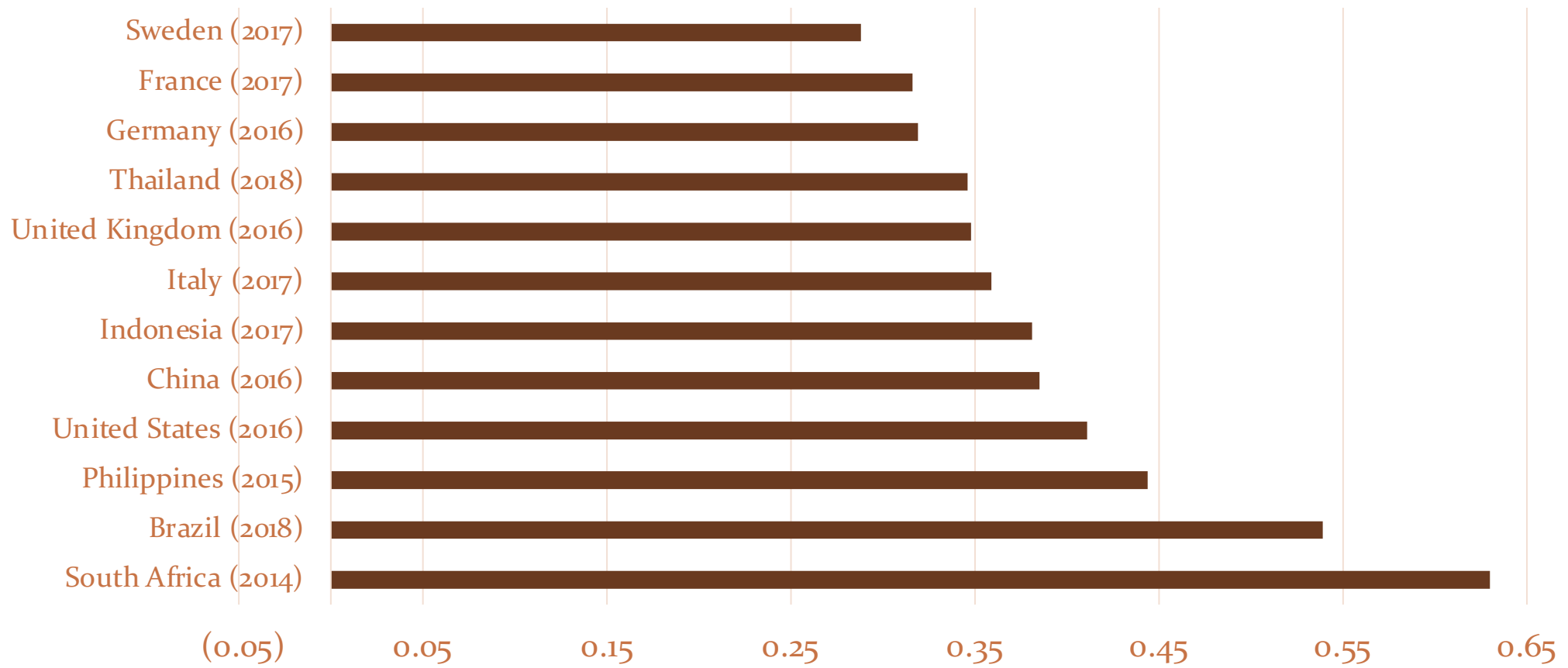

Đo lường bất bình đẳng

- Bất bình đẳng thường được đo lường bằng chỉ số gini, là phần diện tích nằm giữa đường cong Lorenz và đường thẳng 45 độ từ gốc tọa độ
- Đường cong Lorenz được vẽ bằng các điểm thể tỉ lệ tổng thu nhập (trên trục y) và tỉ lệ trên tổng dân số (trên trục x)
- Trong hệ số gini, những nhóm nằm giữa phân phối thu nhập sẽ có trọng số lớn hơn các nhóm khác

Hệ số Gini trên thế giới

Vấn đề trong so sánh chỉ số bất bình đẳng giữa các quốc gia

- Khác biệt trong phương pháp: dữ liệu về thuế và thu nhập (cá nhân, thu nhập) vs. khảo sát (chỉ tiêu, hộ gia đình)
- Tỷ giá tính theo sức mua tương đương (PPP): rổ hàng tiêu thụ ở mỗi quốc gia sẽ khác nhau tùy theo văn hóa và giá cả
- Độ bao phủ:
 - Chủ yếu đại diện cho dân cư đô thị
 - Không thể hiện người di dân và người dân không có hộ khẩu cố định
 - Không thể hiện nhóm người giàu
 - Lấy mẫu có và không có hoàn trả

Khảo sát mức sống dân sự Việt Nam (VHLSS)

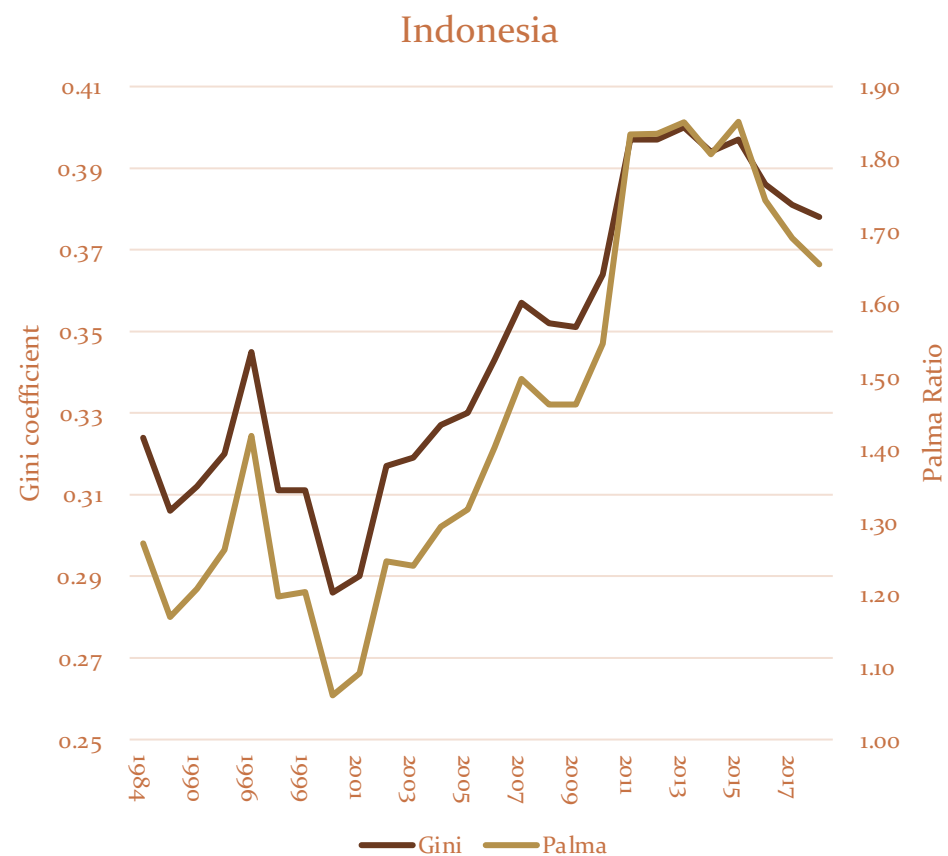
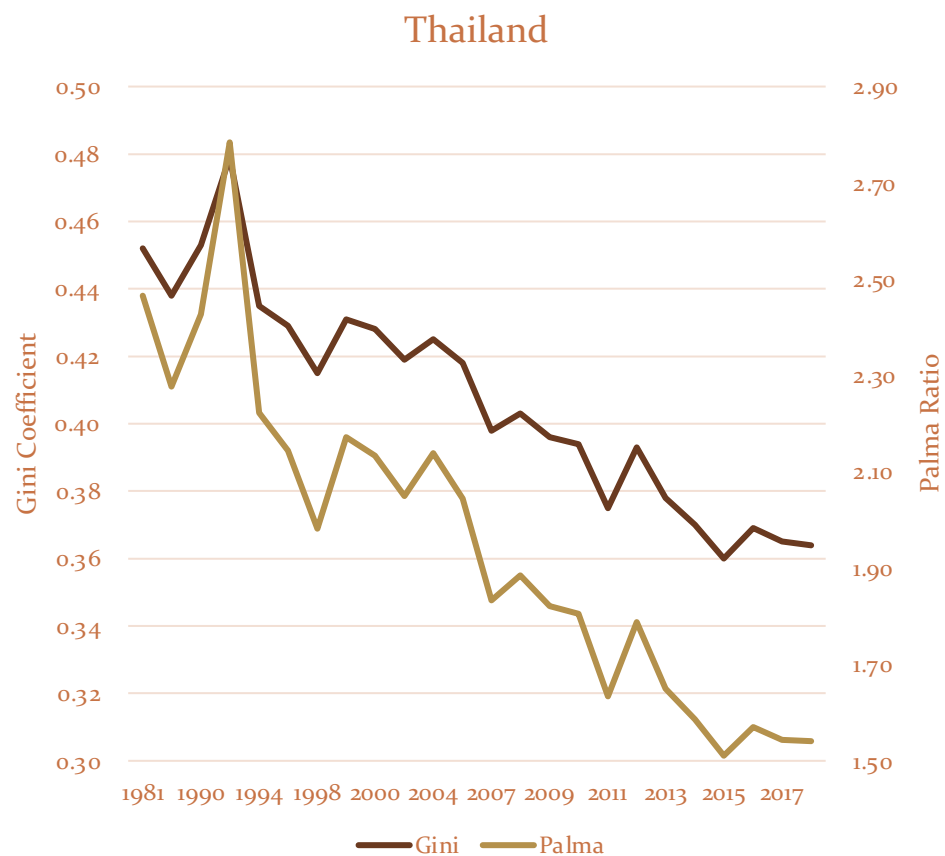
- Về mặt hệ thống đánh giá thấp nghèo đô thị vì dân di cư không tham gia vào khảo sát (họ là những người dân không đăng ký hộ khẩu và vì vậy không thuộc phạm vi lấy mẫu)
- Dân di cư sống trong các ký túc xá và nhà trọ và còn nghèo hơn người dân định cư
- Loại trừ dân di cư trong nội bộ nông thôn (ví dụ, lao động thường nhật trên các đồn điền cà phê ở Tây Nguyên và trang trại rau ở Đà Lạt)
- Nếu đưa các đối tượng trên vào khảo sát, hệ số gini của Việt Nam sẽ cao hơn?

Tỷ lệ Palma

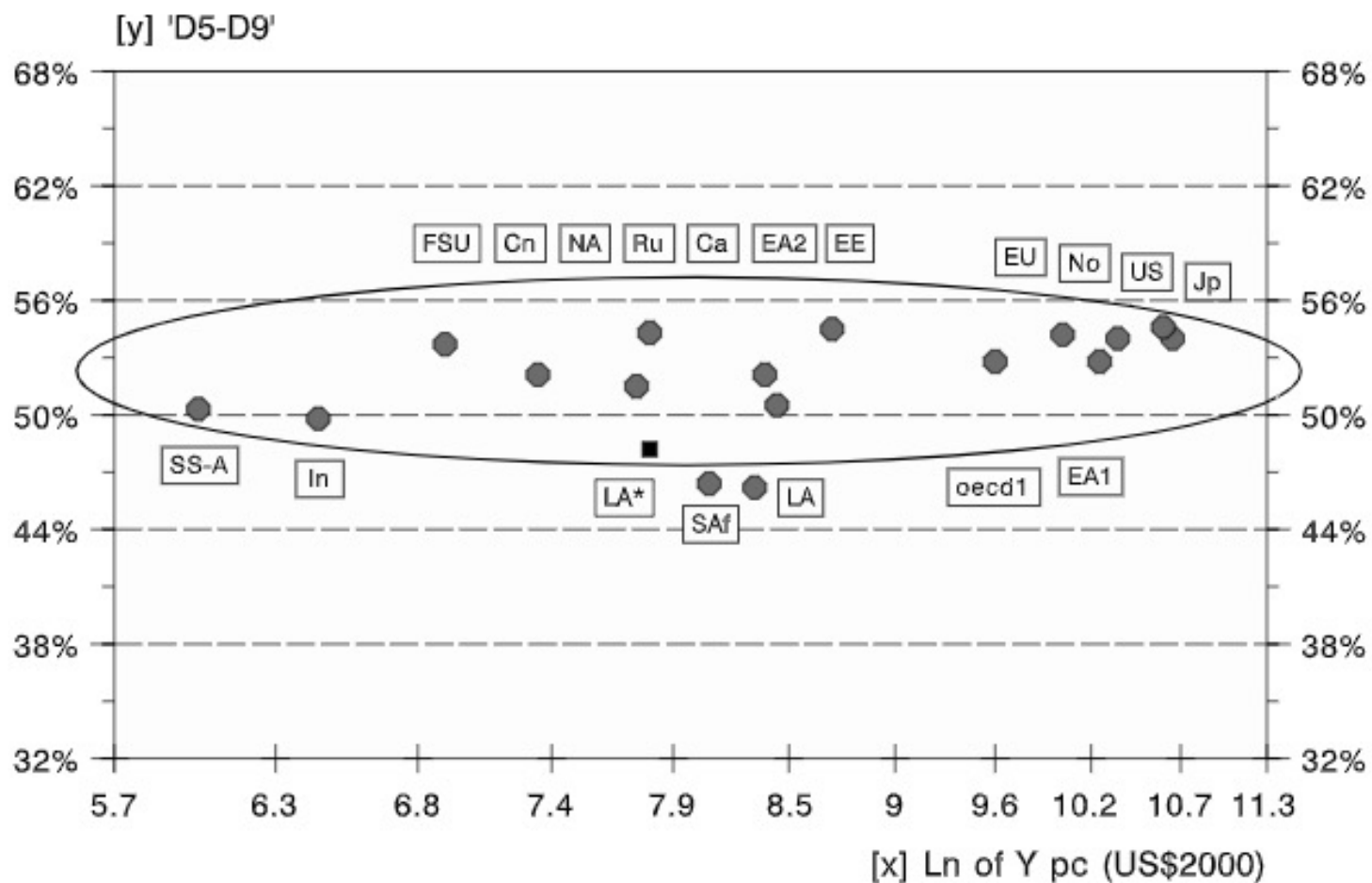
- J.G. Palma phát hiện hầu hết những khác biệt trong phân phối thu nhập giữa các nước nằm ở phần đỉnh và đáy.
- Thập phân vị thứ 5 đến thứ 9 của tổng dân số thường có tỉ lệ chia sẻ trong thu nhập quốc gia là như nhau
- Khác biệt lớn nhất giữa các nước là kết quả của tỉ lệ chia sẻ của nhóm 10% đứng đầu và 40% đứng chót. Vì vậy tỷ lệ Palma là:

$$\frac{\text{Tỉ lệ chia sẻ của nhóm 10\% giàu nhất}}{\text{Tỉ lệ chia sẻ của nhóm 40\% nghèo nhất}}$$

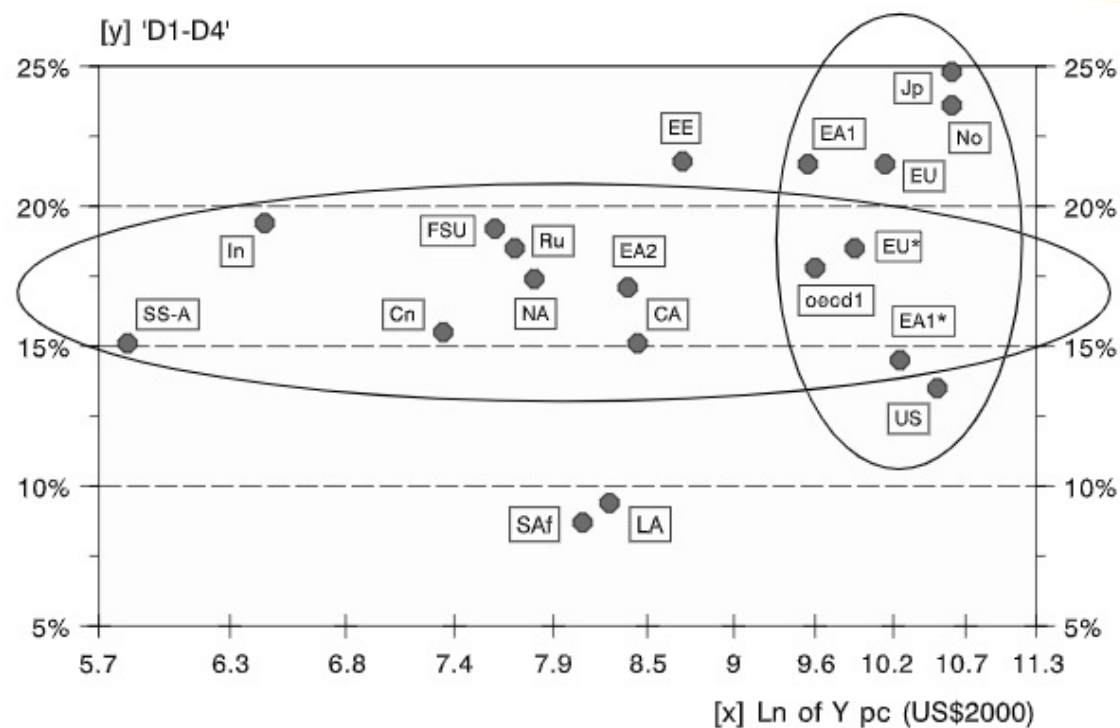
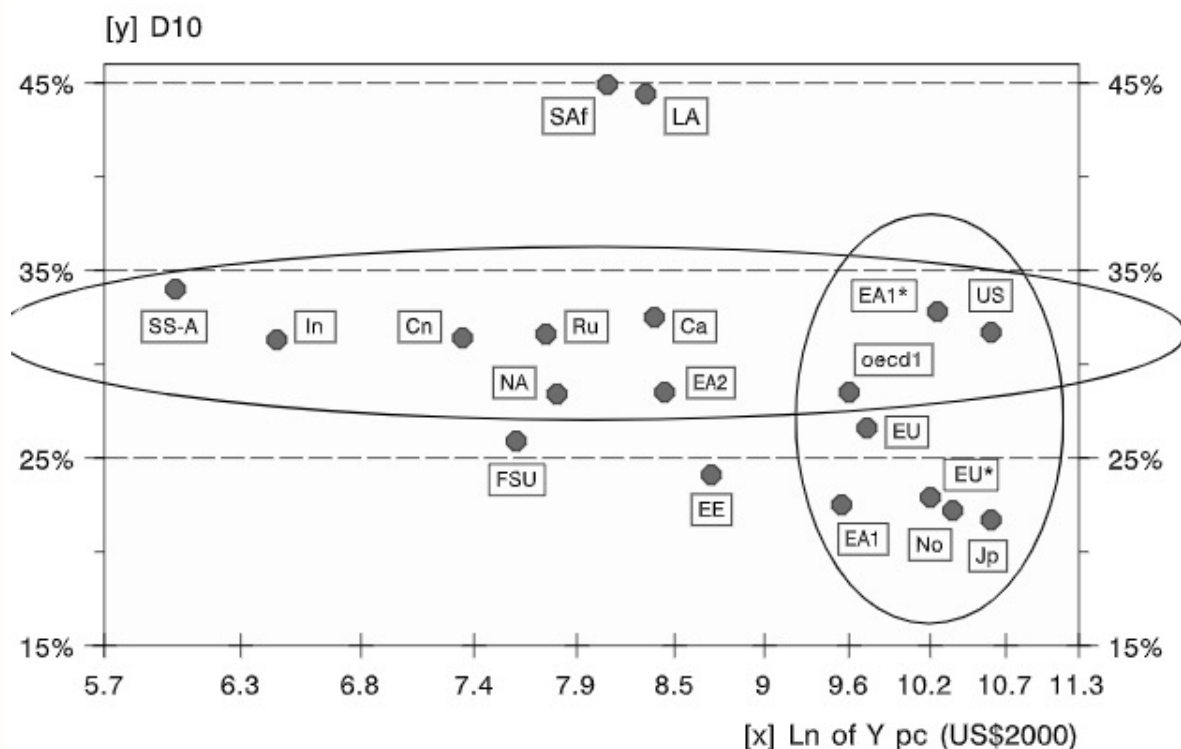
Gini vs Palma: Thái Lan và Indonesia

Tỉ lệ chia sẻ thu nhập của nhóm ngũ phân vị thứ 5 đến thứ 9 và thu nhập bình quân đầu người (2005)

Tỉ lệ chia sẻ thu nhập của nhóm thập phân vị giàu nhất (bên tay trái) và 40% nghèo nhất (bên tay phải)

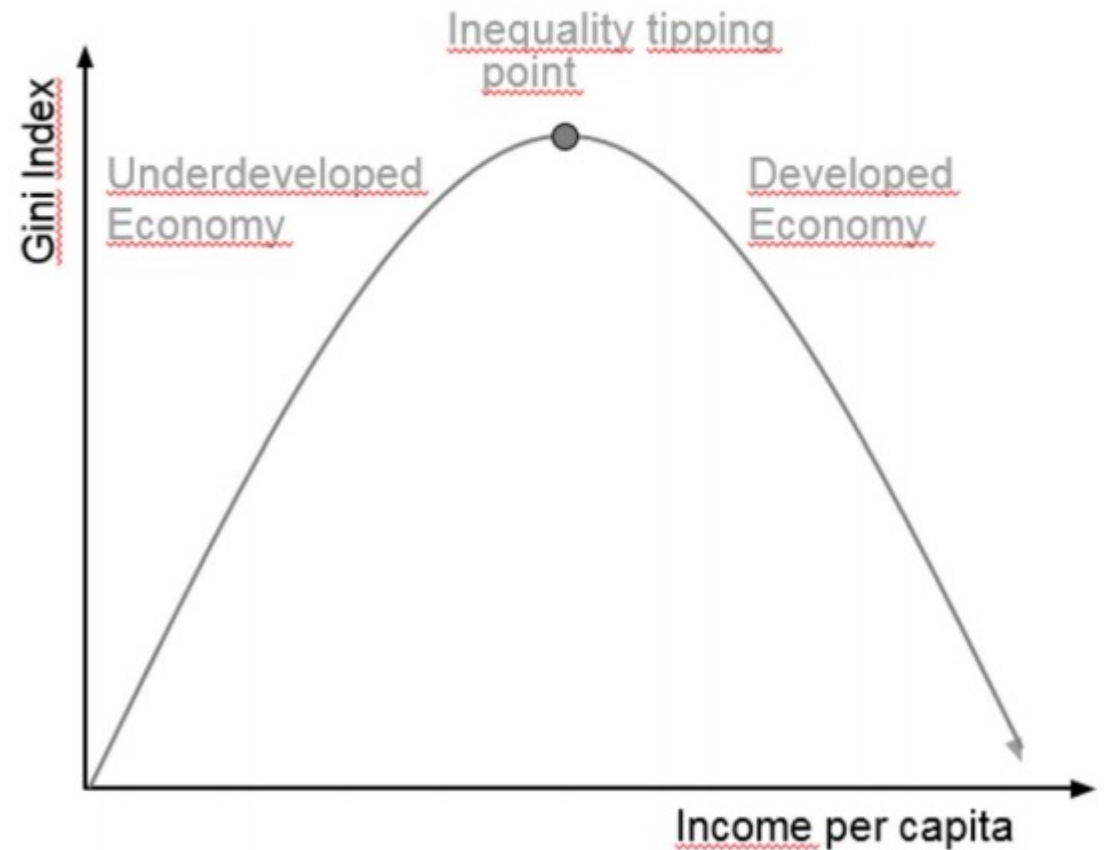

Palma: Nhóm trung lưu ổn định và khác biệt ở hai cực giàu nghèo

- Nhóm nằm giữa trong phân phối thu nhập dường như có khả năng bảo vệ được tỉ lệ thu nhập của mình – “giai cấp hành chính”
- Khả năng lấy đi thu nhập từ nhóm 40% nghèo nhất của nhóm 10% (hay 1%) giàu nhất ở các nước sẽ có sự khác nhau
 - Tỉ lệ lương vs. lợi nhuận trong thu nhập quốc gia
 - Ngành công nghiệp chế biến tăng trưởng nhanh và năng suất lao động tăng nhanh sẽ làm tăng tỉ lệ lao động
 - Mức độ độc quyền nhóm trong cấu trúc kinh tế (rất cao ở những nền kinh tế phụ thuộc vào tài nguyên thiên nhiên)
 - Khả năng giảm thuế suất và thay đổi các chính sách tài khóa tái phân bổ thu nhập của giới tinh hoa

Simon Kuznets (1955): Tăng trưởng kinh tế và bất bình đẳng thu nhập

- Bất bình đẳng thấp ở các nước nông nghiệp và công nghiệp hóa làm tăng bất bình đẳng
- Suất sinh lợi của đầu tư tăng và tạo ra sự tích lũy về tài sản
- Ở mức thu nhập cao, thuế suất lũy tiến (progressive tax) và phúc lợi xã hội sẽ làm giảm bất bình đẳng
- Số lượng người lao động trong những ngành có năng suất cao như dịch vụ hiện đại ngày càng nhiều

Thế giới có đi theo đường cong Kuznets?

- Kuznets chủ yếu sử dụng dữ liệu của Mỹ và chưa bao giờ nói rằng đường cong của ông đúng với tất cả các nước trên thế giới.
- Nhiều nước nông nghiệp có tỉ lệ bất bình đẳng rất cao (Philippines): xuất phát điểm khác nhau
- Đa dạng trong kết quả bất bình đẳng: kết quả thị trường và chính phủ tái phân bổ thu nhập
- Tăng năng suất ngày càng nhanh trong công nghiệp và dịch vụ làm giảm hiệu ứng bất bình đẳng của quá trình công nghiệp hóa: Hàn Quốc, Đài Loan và Việt Nam.
- Nhưng tỉ lệ vốn tăng nhanh trong thu nhập quốc gia khiến bất bình đẳng tăng
- Vai trò của chính phủ thay đổi thậm chí ở những nước có mức thu nhập quốc gia cao như nhau: Hoa Kỳ vs. Thụy Điển

Tiến bộ khoa học kỹ thuật có ảnh hưởng đến bất bình đẳng không?

- Tinbergen (1975): cuộc đua giữa nhu cầu cần lao động trình độ cao và trình độ của dân số ngày càng tăng sẽ làm tăng mức lương của lao động có trình độ so với các nhóm khác và làm tăng bất bình đẳng.
- Tự động hóa sẽ giảm nhu cầu lao động và tăng suất sinh lợi đối với vốn: ví dụ việc sử dụng robot trong sản xuất xe ô tô
- Hiệu ứng Baumol: một số ngành có khả năng tăng năng suất thấp → một bộ tứ tấu dẫn dắt luôn cần có 4 nhạc công
 - Giáo dục và y tế là ví dụ về những ngành dịch vụ công cần lao động của con người cho dù tự động hóa có thể giúp tăng năng suất đến một mức độ nhất định
 - Cho thấy khi các quốc gia giàu hơn họ có thể tăng chi tiêu các dịch vụ công để cải thiện chất lượng cuộc sống và giảm bất bình đẳng
- Atkinson: Chính phủ là công cụ cuối cùng để giảm thất nghiệp (thất nghiệp làm tăng bất bình đẳng) và tăng sức mạnh đàm phán cho giai cấp công nhân

Milanovic: Toàn cầu hóa và bất bình đẳng trong nước

- Toàn cầu hóa giảm năng lực đánh thuế vốn di động của chính phủ: viễn thông, tài chính và chế biến chế tạo
- Toàn cầu hóa làm suy yếu quyền lực của người lao động (công đoàn) ở các nước tiên tiến khi các công việc trong công nghiệp chế biến (và dần dần là dịch vụ) dịch chuyển sang châu Á
- Khi công nghiệp chế biến hoàn toàn tập trung ở các nước châu Á, toàn cầu hóa sẽ làm tăng bất bình đẳng giữa nhóm nước đang phát triển (Trung Quốc)
- Cho dù mức lương ở Trung Quốc đang tăng lên cũng sẽ không thể đem những công việc này quay trở lại Mỹ và châu Âu: những nước có mức lương thấp khác sẽ xuất hiện (như Việt Nam) và Trung Quốc cũng như Mỹ sẽ thực hiện tự động hóa

Câu hỏi thảo luận

1. Thảo luận khác biệt giữa hệ số gini và tỷ lệ Palma. Theo bạn, đây là thước đo bất bình đẳng chính xác hơn?
2. Thảo luận vai trò của toàn cầu hóa làm tăng hay giảm bất bình đẳng trong nội bộ quốc gia.